

Catalunya Artística

ANY II. — BARCELONA, 20 JUNY 1901.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

Núm. 54.

15 céntims.

JOAN GOULA

(Fotografia Esplugas.)

Gent notable de Catalunya.

En el món musical el nom del eminent mestre don Juan Goula es una garantia ferma pera els devots del art veritable. Es de tanta volada que ha traspasat fronteras; en Goula ha fet recordar als estrangers que á Catalunya se sent y's conreuha l'art de la música ab tant refinament com en els pahissos hont s'hi construhí el seu bressol.

Es una idolatria, un gros respecte lo que han sentit sempre'ls portuguesos pe'l mestre catalá, cuan aquest de tart en tart ha dirigit en el teatro de San Carlos de Lisboa alguna temporada d'òpera ó una serie de concerts.

Seria llarch nomenar un per un els mérits indiscutibles d'en Goula; no ho intentarém per no disposar d'espai y per ésser ja ben coneguts de tothóm. La fama de que gosa els ha posat de relléu.

Ara, darrerament ha conquistat l'eximi mestre un nou triomf dirigint d'una manera admirable la superba *Missa de requiem* del gran Verdi en el festival que en honor del ilustre compositor italiá va celebrarse diumenge en nostre Palau de Bellas Arts.

—¡Bonito juguete para el niño! ¡A real, á real! ¡El mejor regalo para los nenes!—Y l'home baixava Rambla avall, la panera penjada al coll, bo y pregonant la seva mercaderia.

Vaig seguirlo bona estona ab la vista, admirat de que en la nostra Rambla se poguessin véndrer semblants joguinas per'las criaturas, y estich segur que vostés sentirán també la mateixa extranyesa, cuan los hi hagi dit lo que duya aquell bon home á la panera.

En primer lloch, ferian la vista pe'l seu aspecte repulsiu, mitja dotzena de ganivets de mollas, d'uns quatre pams de llargada, ab el mánech pintat de negre y la fulla platejada; seguian unas quantas espasas de torero, ab el puny enrotllat de galó vermell; y per completar aquell extrany assortit de joguinas, s'hi veyan punyals ab veyna y tot, viroladas banderillas y altres objectes, tots ells de la més pura y castissa industria nacional.

Y l'home, referintse á n'aquell arsenal d'eynas civilizadoras, continuava cridant:—¡El mejor regalo para el niño!—Si, el milló—pensava entre mi mateix;—el milló per malmétrellosi el cervell, acostumantlos á tenir per la més enlayrada qualitat el valor personal, aquest coratje físich, que tot ho fia á l'empenta del moment, aquesta valentia de pinxo, dels pobles irreflexius, que'ns fá incapassos de tot esforços sostingut y 'ns ha portat á n'el embrutiment y la desfeta.

—¿Peró es posible qu'hi hagi pares ab tan poch senderi—dirán vostés,—que regalin semblants joguinas á sos fills?

Si que n'hi há; ¡y tant! ¿Volen que'l que las fabrica, ho fes sols per amor al art, sapiguent que ningú ha de comprárlashi?

Y no sols las compran, sinó que molts pares riuhén com uns babaus, veyent las valentias de la canalleta ab aquells trastos á las mans, y disfrutan pensant ab lo que será'l noy més tart, si no fallan aquellas mostrás de coratje. N'hi há tants de pares que deliran perque'l seu fill sigui un *valent*!

Per aixó, veyém en las botigas de quincalleria tants sabres y fusells, tantas pistolas y corassas, tants vestits de guerrero y tants pochs objectes que á més de donar esbarjo, serveixin per quelcóm profitós y prácticich.

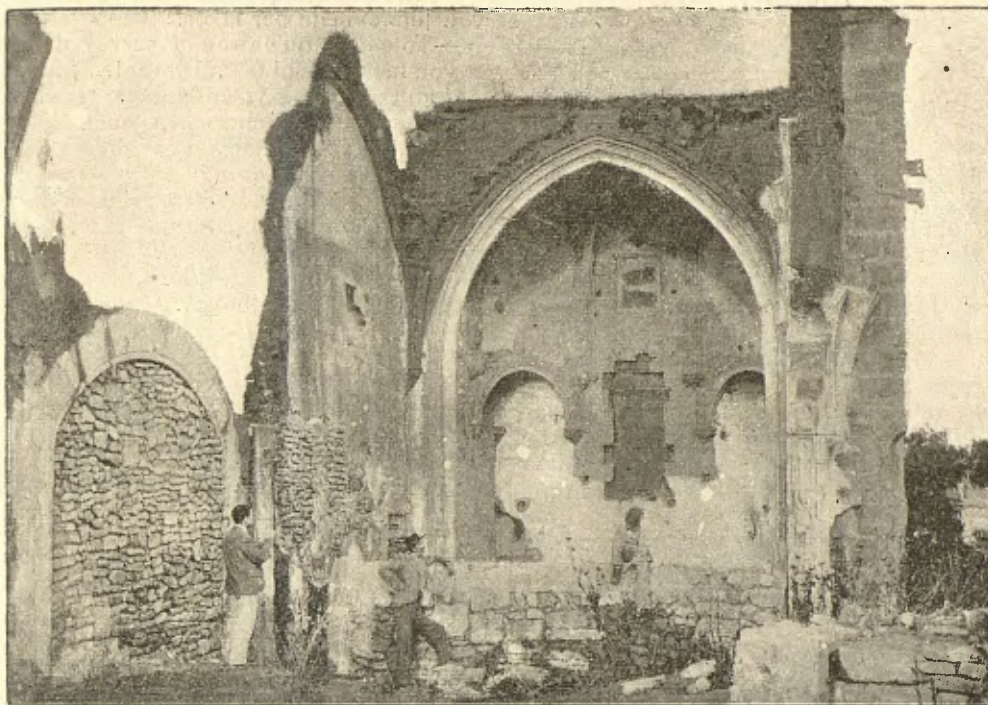
El nostre poble té molt arrelada la *seba* del coratje físich, de la forsa bruta; y de la mateixa manera qu'admira l'heroisme dels gironins del any vuyt, contempla ab ulls respectuosos á cualsevol *matón* d'ofici, célebre pe'ls seus fets y gestas.

Que té d'extrany, donchs, qu'eduqui á la canalla, en la santa religió de la *valentia*, infundintlosi tan preuhada qualitat si no la posseixen, y encoratjanla, si per sort n'han donat probas?

Jo he sentit alguns pares, reptar á un mocós de set ó vuyt anys, perque plorava després de haverse batut ab un altre xicot del carrer:—¿No te'n donas vergonya de plorar, tan ganassa? Si no podias ab las mans, t'hi haguessis fet á mossegadas. May será res aquest bordegás! — Es á dir: may será *valent*!

No li preguntan si tenia rahó ó culpa: aixó es lo de menos per ells: la cuestió es batre á n'el contrari, á tort ó á dret; fentshi á mossegadas si convé; y cuan será més gran, ab el ganivet de cer, semblant á n'aquell de fusta que l'hi comprá el pare, un dia que passava per la Rambla un home cridant: — *A real, el mejor juguete para el niño!*

Aquesta manera d'educar els fills, molt comú entre'l poble, que sols desenrotlla els instints bestias, y la tendencia que regna entre las classes acomodadas, á convertir la autoritat del pare en llosa de plom que ofega tota personalitat en las criaturas, que las té encongidas y tremolosos, llevántlashi tota iniciativa individual, cuan surten del redós de la llar per entrar en la lluyta de la vida, son las dos plagas qu'aclapa-

D'UNA EXCURSIÓ A PALMA — RUÍNAS DEL CONVENT DE JESÚS.

ran el nostre poble, perquè ataquen l'arbre en l'arrel, en la sava nova qu'hauria de realzar-lo y enfortir-lo.

Ajuntém á n'aixó una ensenyansa pública desgraciada, que fa tots els possibles per convertir el jovent en lloros ensenyats; qu'en comptes d'aixamplar el cervell lo tanca dintre de motllos ja fets; que lluny de ensenyar de pensar, per compte propi, obliga á tenir per l'Evangeli lo que diu un llibre determinat; y tindrem l'explicació del rebaixament moral y material que patim.

L'arbre dona'ls fruyts segons com se'l cultiva. Entre'l pare que compra á n'els seus fills ganivets de fusta platejada y'l que, fent de tirá d'estar per casa, no deixa piular á ningú en sa presència, complicats ab el mestre qu'atrofia l'intel·ligència al donarli la feyna ja feta, tots junts contribuïxen á fer aquestas generacions malmates, irresoludas per una part, perquè se'ls hi ha fet perdre de bon principi las sevas iniciatives individuals; capassas de tota violència per l'altre, però ab tal que no sigui de durada, perquè com hi falta l'intel·ligència directora, no poden soportar la tensió d'un esforç sostingut.

Aixís es com todas las nostras revolucions han sigut de foguerada, sense casi deixar rastre. El treball de cada dia, de cada hora, que va á poch

á poch, però que fa progressar als pobles de manera segura y sense batzegadas, no'l podem comprendre. Per nosaltres tot lo llampant, d'efecte immediat; es branzida qu'ab un dir Jesús, treu el carro de la fanguera, encara que'l fassi volcar tres passas més amunt; després ens en torném á jeure y repreném el son com si tal cosa.

Per aixó, també, tenen en el Congrés tant d'ècsit, els discursos bullanguers y ningú s'interessa per las discusions seriosas, que poden reportar beneficis.

Ara s'han obert las Corts: ja veurém com la cuestió política entusiasmara las masses ab las sevas retòricas de quincalla; en cambi, al tractarse de la part econòmica, qu'es la sanch de la nació, al parlar-se d'ensenyansa qu'es el seu cervell, com la materia aixuta y erisada de xifras no dona lloch á frases llampantas ni á dir quatre desvergonyiments á n'els adversaris, tot-hom s'ho escoltará com qui sent ploure.

Es l'efecte de la nostra educació nacional; el *matón* s'emporta á n'els irreflexius; á n'els que miran ab sant respecte el coratje físich; á n'els que'l seu pare, cuan eran petits, comprava ganivets de fusta, d'aquells que pregonava l'home de la Rambla: — *A real el mejor regalo para el niño!*

JOSEPH PIULA.

Judaïf.

«Soch ton gos fidel
servirte es mon anhel...»

I

Aquella ciutat que durant la nit se veyia dormida, embolcallada en las ombras boyrosas d'un nocturn solitari y fret, al aparèixer el primer raig de claror, va desvetllantse a mida que'l astre del dia va extenent sa llum alegre, mentres las donas, dument sobre son cap una gerra, van a omplirla d'aygua al riu, com las abellas van a cercar la flor de la palmera com aliment del nou jorn que neix.

Del més nin al més gran, tots, tots us haurien sapigut dir qui era en Judaïf. ¿Qui no'l coneixia? ¿Qui no coneixia al vassall servidor del Sultà? ¿Qui no coneixia aquell home de forma raquítica, mes de forsa hercúlea, que's va arrastrant per las catifas, fins arribar a son amo, com un gos fidel?

Els nins lo temian cuan de lluny lo veyan atansar; tots fugian a amagarse darrera las falldillas de sas mares, com tementlo, perque sa única afició era cercar serps y llargardaixos, entretenintse a dominarlos, mentres vigilava el lloch del palau, hont, com joyas preciosas, hi vivian tancadas las donas que formavan l'harém del Sultà.

El negre Judaïf, desde algún temps, cuan son amo y senyor abandona el reyalme, li confereix l'honor altíssim d'ésser l'escarceller del palau. ¿Qui s'atreveria en volguer fer torcer a Judaïf? ¡Pobre del que s'ho proposés; el recort de Senin, per aquells habitants, en sa pensa se'ls hi apareixia encara balancejantse al impuls de las ventadas, penjat en un arbre, sens ulls y ab una serp enroscada en son coll en pach d'haver volgut seduhir a Judaïf.

Al aparèixer el nou dia, Judaïf está en sos treballs gustosos; acaba de dominar a un dragó; sa mirada ficsa ha fet abaixar la feresa del dragó. En mitj de la cambra, en terra, hi resta algún os, ulls sagnants de reptils que no ha pogut sugestionar, als que castiga tornantlos la llibertat, mes en pach se queda els ulls dels animals que per sas bocas no més llensan escuma verinosa de rabia.

II

—Judaïf, per favor, ¿no sabéu vos qu'es estimar?... ¡ja de nins qu'ns estimavam! Cuan la llum del dia apareixia, nostres amors ja s'havien satisfet, ja veniam del riu ab nostres mares, contents y ben juntets... ¡Si vos sabessiu lo que patia en la guerra! mes sempre veyia ma vida guardada per una visió, era ella... Y ara cuan torno, busco y no trobo mon amor; me l'han robada, Judaïf!...

—Calla, fill de la terra, mon amo no roba; que de nosaltres es rey; tot es seu.

—Creyeume, aquesta dona no l'estima, no'l vol, ¡donéumela per favor!

—Totas las qu'entran al servey del rey, cap el vol, mes ¿qué hi fa?... Ploran!... ¡que plorin!; y si ab temps no's volen domar, tenim esclaus que bons fuets tenen... Ara vejéu si'l voldrà.

—Malehits!... contra una dona indefensa? Que la terra vos fongui.

—Sort tens de que tu formas l'estol de capdills de mon senyor; de lo contrari, veurias de quina manera ens hi entretenim...

—Diguéu que us ha fugit, y jo ab ella y ab mon pare, fugirém lluny... déumela!

—Ayal proposta may més repeteixis... recórdat de Senin.

—Cuan el rey torni, vindré; ab ell cara a cara veurém...

—Si aixis com tu ets un capdill valent, fossis un cualsevol, creume, per Judaïf, que avuy veurian molts una testa a la punta d'una llansa...

¡Pobres enamorats! ¡pobre Rubenia!

Dia trist el dia en que'l rey, per mal etsar, va véurela; d'allavors aquell niu qu'era de benestar y goig a més d'arrencar de sos brassos a son estimat per portarlo a la guerra, arrencava del entorn de la familia, en mitj dels plors que als homes d'entranyas haurien conmogut, a Rubenia, l'estimada del confinat.

El rey el temps no'l pot fruir; la guerra l'ha tingut lluny del palau; mes ara, finida ja, no més falta fer entrega del pactat; Judaïf ja ho diu:

—Mon rey torna; vassalls prepareuvos...

III

Ja es arribat; ja's rebeja en sas catifas malgastant un temps profitós, ja parada la dalla de la mort, ell no s'alegra, s'aborreix...

L'entrada de Judaïf fa desvetllarlo de son ensopiment; el gos ja va cercant a son amo; ja está content.

—Qué vols, Judaïf?

—Vostres lleys volen torcer, Senyor...

—Parla... No't torbis.

—Molts dias fa, que un mati va presentarse'm un de vostres capdills retornats de la guerra, explicantme uns amors d'ell; mes com que vos sou el rey de nostras vidas, tengu com joya guardada a sa muller volguda, mes, com que jo no dispo de res, vaig ferli present lo inútil qu'era son prech...

—¡Per una dona!... cuan torni, entrégali, que a la fi no vindrà d'una.

—Mon Senyor! penseushi, que com ell altres ne poden venir, y a més de que aquesta es Rubenia, la que tancareu avans de partir...

—Oh! no, aquesta may, aquesta la vull; qu'entri, qu'entri el capdill.

Pausadament, y ab la vista ficsa en la persona del rey, entra en sa cambra el capdill, precredit de Judaïf, per explicarli lo qu'ell pretenia.

—Judaif, retirat, que á solas vull parlarli.

Rabiós, tot amanyagant el mànech d'una daga, va retirar-se; mes ajassant-se prop de la porta, Judaif podia sentir lo que parlavan el capdill y el rey.

—¿Qui ets? No't recordo—feu aquest.

—Soch el capdill á qui vos manareu que dirigis l'assalt á la ciutat enemiga; soch aquell á qui per dret concedireu que fos ben seu tot el fruyt del primer dia del saqueix; soch qui va entenar als principals capdills enemichs; soch, en fi, el qui, en justa recompensa, prometereu otorgarli la primera petició que volgués... Ja es arribada l'hora; una dona á qui injustament vos reteniu en poder vostre, me perteneix; la vull, donéumela y estarém en paus.

—Oh! tot lo que vulguis menys ella; si'n vols vint de las altras, prenlas... tot, tot menys ella, ¡qué dirian mos vassalls!... Com tu altres poden venir... No, no pot ésser.

—Avuy contra tu el meu estol s'alsará en armas; jo no vull seguir més baix ta tirania... Me'n aniré lluny d'aquí aixis que tinga mon amor. O la teva mort, ó ella, ton ceptre perilla; recorda el descontentament de tothóm...

—De mon valer no abusis. Avans que la meva mort y la perduda de mon ceptre, quedat ab ella; mes fesme un favor.

—Digas.

—Com tu altres podrian venir, fes véurer que fuges, però avans enforça ta daga en el cos de Judaif. Aixis veurá'l poble que per tenir el teu amor haurás tingut de violar els drets...

No pogué acabar. Las foscas de la nit havian pujat, y favorescut per la negror, Judaif havia penetrat en la cambra, y al sentir que sa vida era venuda tan inmerescudament, contra son rey aixecá la daga...

Aquell que poch avans disposava de sos esclaus, ara sos esclaus disposavan de sa vida; rodolant per terra caygué el cos del rey, pilot de carn humana sagnant, ab una daga clavada en son cos verge del ferro enemich, mes no del cástich...

IV

La nit havia sigut fosca; la llum del dia la esborrá ab son raig de llum clara que escampava per la ciutat, aquella ciutat monótona y ensopeida...

Un camell, amparat per la negror de la nit, s'havia allunyat d'ella. Portava en sas espatillas á una dona y un vellet, y dirigia el seu pas un jove alt y de bona figura. Eran el capdill, el seu pare y la hermosa Rubenia que fugian, emigrant á altras terras ben desconegudas per ells.

¿Y Judaif?

Aquell gos fidel, al sentir que son amo venia sa vida tan indignament, senti ferírseli la estimació qu'ell li portava, y ab un arranch de boig li arrencá la vida... Després obri las portas á totas las captivas, oferintlashi la llibertat que totas bé prou pidolavan,

Al clarejar el dia, l'esclau Judaif, boca terrosa, degollat prop del cos de son amo, li feya companyia...

Ell ho deya sempre:

—Per mon rey la vida.

Tots dos l'havían entregada.

¡Pobre eunuch!

IGNASI L. BRICHS QUINTANA.

El poeta boig.

Jo sé un poeta que anyorat vivía,
anyorat del amor
perque may en son cor trucat havia,
tant es aixis qu'ell deya en sa follia:
—¡No'n dech tenir de cor!

Cercava sols en llibres y en sos versos
la Vida qu'era tot son benestá,
y en sos moments terribles y perver: sos
creya que tot el Món tenia allá.

¿Vivia? No vivia; vegetava
com un home vulgar, sens ambició,
y cuant més la existencia li passava
més el pobre pensava:
—¡Qu'es insipit el Món si es tot aixó!...

¿Y l'amor? ¿Qu'es amor, per qué'l predican
els cervells exaltats?
O jo só boig ó cuan més me'l indican
més trobo als seus ayments exagerats.
Si l'amor es igual al que jo sento
diré que sols als llibres duch amor,
si's practica com jo sovint l'esmento
¿de qué serveix el cor?
Basta'l cervell per'ser felis, qu'ell pensa
y pensant, jo he viscut, continuament;
l'amor per mi es quelcóm que'l Món ho llensa
rutinari, ab fredor, inconscientment...

Y mentres aixó deya aquell poeta
va passar aprop seu una visió,
una visió de dona tan perfeta
que'l pobre boig restá ab admiració.
Las cordas de sa lira que tenia
vibraren solas com teixint un cant,
al cervell del poeta's feu de día
si havia sigut fosch fins'quell instant...

Y sospirá, y ab goig va preguntarse:
¿Per qué aqueixa visió m'ha fet senti?
¿es el meu cor que pensa d'entregarse?
¿es el meu ser que's vol revifá així?
¡Y avans tan sols pensava en el morí!...
Aquesta batzegada adolorida
no l'havía sentida en mos trent'anys...
Ara si que vull viure... ¡Vida, vida,
que's comensan á fondre'ls meus afanys
y'l Món m'empenta á diferents viarany!...
Faré vibrar mon arpa melangiosa,
faré adornar mon cor ab esperanza,
será ma trova dolça y carinyosa...
Si avans cantava'l dol y l'anyoransa
avuy cantaré'l goig, oh visió hermosa...
¡Oh, dona que passares
distrayent mos dolors ab ton somriure,
puig que ma bogeria arrebañares
no'm deixis ab l'afany de volguer viure...
Fes que en un gran poema ho puga escriure!

J. AYNÉ RABELL.

PLANAS ARTISTICAS

¡Á L'AYGUA Y SENSE PORI...

(CUADRO DE F. MORGAN).

Desde Portugal.

(DE NOSTRE CORRESPONSAL LITERARI.)

Llegeixin l'anunci: «DIGNAS MAMAS DO REINO E SENHORES PAPAS DA NAÇÃO PORTUGUEZA! E' com o máximo jubilo que vimos cumprir o dever de vos anunciar que, na Avenida da Liberdade, n.º 53, está aberto un theatro de creanças e para creanças, onde os vossos filhos podem ir de tarde ou á noite, e onde teneis occasião de os ver rir a bandeirinhas despregadas, bater palmas de enthusiasmo, e mundar-lhes o rosto a mais viva alegria. E como a alegria dos filhos é a maior felicidade dos paes, podemos afirmar vos, com tanto orgulho como satisfação, que grande parte d'ella a ficareis devendo ao Theatro do Infante.»

En quatre paraulas els posaré al corrent d'aquest anunci.

En la hermosa Avenida da Liberdade de Lisboa, un dels més soperbs passeigs del món, y allà ahont antigament tenia assentada l'Hotel Matta, s'hi ha edificat un *mignon* teatro per esbarjo dels petits enteniments dels nens. El rey dels escenógrafos portugueses, l'Eduart Machado, artista distingidíssim, transformá la sala d'espectacles en un paradís de bon gust. Aquells frescos del sostre, aquelles fantosias motlluras qu'encerclan els miralls que vesteixen las parets, las garnaldas de bronze de quins ramells la llum eléctrica'n surt á dolls, aquell harmoniós conjunt de blau, viola y or, donan, als nens, l'agrado a impresió de trobarse suauement gaudint dintre la més bufona caixa d'ametllas que puga oferirse, en el dia de Pascua, á la més gentil primp-ceseta.

Una empresa intel·ligent, reuní uns cinquanta, entre nens y nenas, la major part infelissos allunyats del carinyo dels seus pares; els rentá, els vestí ab satíns y velluts, ab llansas y corassas els pujá sobre un escenari diminut, voltats d'enlluernadoras decoracions, posantlos en sas boquetes vermellas l'infantil diálech d'una rondalla de l'infancia y la joganera música d'un excelent compositor, en Feliph Duarte, feta ab rialletas d'àngels, perfums de flors y reflets d'auells. Y la menudalla s'hi troba á ple, en aquell cel d'acuairelas transparents y motlluras d'or. Fins las obras escullidas son de temas infantils.

L'Eduart Schovalbach, quins treballs son sempre d'una filosofia amarga, quins acudits devegades tallan, se despullá de sa vesta de satírich y va escriure, sobre una llegenda popular, una encisadora comedia de màgica, admirable per sa senzillesa. Porta per títol: *A Historia de Carochinha* y es per l'istil de la nostra catalana de:

.... la Rateta
que rient, rient,
se va esquinçar la boqueta.

Dona bó de veure'ls nens admirats somniant, sense saber del cert si aquella *Carochinha* d'ulls brillants y cabells rossos, es la mateixa de la rondalla que, adormiscats sobre la falda de sas mares, senten contar en una nit d'hivern, mentres la pluja sorolla'ls vidres y'l vent xiula furient xamaneya avall. Ah, mes aquesta es cent voltas més bonica! Es una *Carochinha* d'alas de polsím daurat y brassets encerclats d'hermosas manillas, qu'abrassan á'n *João Ratão* ab la galanura infantil d'un amor extraordinari... qu'ha de creixe un dia, cuan de la noya d'avuy ne floreixi la dona de demá...

Es un bé molt gran el d'aytal obra, puig que cerca, en humanitaria y paternal almoyna, el pa y l'alegría per fer més riallera la vida á aquests ser desgraciats y sols, en mitj d'una societat que'ls abandona; perque la menudalla (l'actor més vell té dotz anys y'l galán jove cinch, haventhi actrius de tres y quatre anys), está contenta ab son treball de dugas horas cada dia, guanyant la seva setmanada

y surt somniant ab la comedia, ab las fantasías del escenari y ab els enlluernadors trajos. Y dugas horas d'aquestas, passadas en un medi carinyós d'art y benevolensa, han de portar aquests menuts enteniments, á l'afició de la bellesa, naturalment, sens esforços y per consecuencia á la perfecció y educació de l'ànima. La higiene del cos surt d'aquestas y sempre serán millors dugas horas allà dintre, que las vuyt ó deu en las cuadras d'una fàbrica. Fins la moral hi guanya ab semblant reclosió temporal d'aquests nens y nenas, molts dels quals acabarian desamparats pe'ls carrers, perduts dels barris de Mouraria ó floristas de la plassa pública... Sempre es millor tenirlos allà en la Història de Carochinha!

El teatro obrí sas portas al públich distingidíssim que hi acudí, desde'ls fills del Rey, als del senzill menestral, puig las ilusions d'infantesa, per igual son gaudidas per tots, y á voltas els afalachs d'una mare humil, son més tendres que'ls de la aristocrática senyora. Y no puch dir que fos un públich de *bebés*, perque entre'ls nens s'hi veyan las eminencias en lletras y en art d'aquest pahís.

Tan bona acullida ha merescut el petit teatro, tan entusiasme ha despertat, que'ls més distingits literats cooperaran ab obras expressament escrites per la quitxalla; literats com João da Camara, Marcelino Mesquita, Manel Penteadó, Alfred da Cunha, etc.

Y perdonin mos llegidors si avuy els hi entretingut ab un assumpto tan *nen*, empró que no deixa de tenir bellessas; assumpto que feu embadalir á gent de cabells blanchs y desilusions negras.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA.

Lisboa, 1901.

Y'ls rossinyols no tornan!...

El teu jardí esclatava
fet un desmay de rosas
xuclantse las caricias
d'un ayre plé d'aromas...
El teu jardí esclatava
y'ls rossinyols no tornan!...

Els arbres vells florían
guaytant els arbres joves
á cada dugas brancas
un hymne plé de joia...
els arbres vells florían
y'ls rossinyols no tornan!...

El brollador somreya
tot coronat de molsa
teixint la cansó blanca
dels liris que's colltorsan...
El brollador somreya
y'ls rossinyols no tornan!...

El teu jardí esclatava
y tu desfullant rosas
cercavas nius y aucellas
per sota de las ombras...
El teu jardí esclatava
y'ls rossinyols no tornan!

JOAN M. GUASCH.

Juny de 1901.

Els Fochs de Sant Joan.

INSTANTÀNEA.

(Al poeta del Montseny l'Antón Busquets y Punset.)

La nit es fosca, fosca, una d'aquelles nits que precedeixen á las aubadas espléndidas.

En la terra catalana hi llengotejan á mils las fogueras.

Es el foch de la nostra Patria santa, el foch que neix de la tradició y que cada any abraça ab més forsa el vent de la esperança....

Ah, la esperança!...

... La llibertat. —

Las fogueras llengotejan y el Llevant bufa com si se las volgués emportar cap á Ponent.

JORDI ORIOLA.

Pe'l Montseny á 10 Juny, 1901.

Estiu.

¡Qué bella es la Natura en aquest temps!

Las flors que s'obriren al bes ubriagador de Primavera, ara ja's mostran en tota sa esplendidesa, atrayent ab sos colors als daurats papillons y escoltant llurs cant: delicats de amor y llibertat que'ls hi zumbejan.

¡Qué hermós es el firmament en aquest temps!

La capa serena y blava, en las llargas nits, se veu brodada de parpellejants estrelles qu'envian al món la blanca celistia, la celistia que banya á las rosellas sota'ls blats rossejants, la celistia que banya l'ànima dels poetes...

Las matinadas son frescas, las postas de sol llargas, silenciosas, dauradas, hermosament tristes, com si l'astre rey del dia deixis ab recança la terra feconda, cálida, enamorada...

El mar besa á la terra boy cantantli una eternal cansó.

Y'm vé un dalit de viure en un estiu que may fineixi, ben amarat de vida!!

Si: de viurer y de fruhir els goigs que'ns ofereix Naturalesa en el temps de las flors y els somnis bells...

Oh, benehit, benehit sia l'estiu que don vida!

XAVIER ZENGOTITA BAYONA.

FESTIVAL EN HONOR Á VERDI. — Diumenge á la tarde el palau de Bellas Arts presentava un aspecte brillantíssim. S'agastava la memoria del gran compositor italiá; d'en Verdi, l'autor

l'ustre de més de 40 óperas, totes sentidas en l'interval de mitj sigle pe'l nostre públich eminentment filarmónich.

En el grandió festival hi prengueren part las societats chorals «Catalunya Nova», «Orfeó Catalá» y la Escola Municipal de música, els celebrats artistas senyoretas Carrera, Grassot, Dahlander, Bardi, Cassati y Dachs, els senyors Palet, Yribarne, Escursell, Simonetti, Puiggener, Aragó, Oliveras, Masini y Riera, nutridíssimas masas chorals pertanyents als oíseons indicats y Escola municipal, els mestres Nicolau, Daniel, Gay, Millet y en Goula (pare), que dirigí ab una certesa exquisida la grandiosa *Missa de Requiem* del immortal Verdi.

Las veus de tant bé de Deu d'artistas acoblats, extassieren; las batutas dirigiren ab un acert admirable; las orgas eléctricas produhiren molt bon efecte, y las masses chorals ajustadíssimas. Tot contribuí á que la artística festa deixés un bon recort y dongués mostra de lo molt enlayrat que's troba l'art á Barcelona, encoratjat per una gentada inmensa que's desfeia en aclamacions d'entusiasme.

La nit del diumenge passat se celebrá en el local de la Agrupació catalanista de Sans «Els Segadors», la primera vetllada literaria musical que organisa la simpática institució «Orfeó de Sans».

La numerosa y triada concurrencia escoltá ab religiós silenci els números que contenia'l programa, aplaudint entusiasmada fins á lograr la repetició de *Lo Rosinyol*, d'en Morera, y *Lo Compte l'Arnau*, hermosa cansó armonisada pe'l mestre director senyor Matheu. Aquest y'l mestre senyor Costa interpretaren á piano y harmonium, entre altres pessas de música extrangera, la *Marxa Nupcial* y *Dansa Macabra*, escoltant un devassall d'aplausos, especialment el jove senyor Costa, que magistralment executá á piano la *Poinesa*, de Chopin.

Alternant ab aqueixas pessas se llegiren las bonicas poesias *La bandera catalana*, de la senyoreta Rita Busquets, y *Catalunya*, de la senyoreta Rosa Marimón, que llegí el senyor Llansó. Y á més, la festiva *L'amor d'un apotecari*, que llegí ab acert el senyor Masdeu y la patriótica *A Catalunya*, llegida pe'l senyor Castella; tancant la part literaria la prosa *Las cançons populars*, d'en Felip Soler, llegida pe'l senyor Muntané, y que captivá de debó á la concurrencia ab las hermosas frases que descriu la musa popular catalana.

Finalisá la vetllada ab *Els Segadors* que cantaren l'Orfeó en massa, vejentse coronat ab forts aplaudiments; el numerós públich va sortirne molt satisfet.

El dia 29 d'aquest mes tindrà lloch en el teatro de Novedats un concert organitzat per «Catalunya Nova», dirigit pel mestre Joan Gay, ab el concurs de la senyora Pichot de Gay. El programa es nutrit, dividintse en dugas parts: la primera comensará ab el *Preludi de Lohengrin*, de Wagner, y seguirán: *Las flors de Maig* (Clave), *Crit de Patria* y *La sembra* (Morera), *Serse* (air de Serse) y *Porro* (air de Gandarte), estrenos, de *Haendel* y l'*Obertura de Freischütz* (Weber). La segona part del programa la forman: *Le dernier Printemps* (Grieg), *Enterro* (Morera), estreno, *Am tu* (Gay), estreno, las cansons populars catalanas pera chor *L'arbre sagrat*, *L'hereu Riera*, *A la porta de s'aymada* y *Els tres tambors* (armonisadas per E. Morera), *La filladora* y *Els soldats* (armonisadas per J. Gay), y l'*Hymne als artistes* (chor y orquesta), d'en Mendelssohn.

BARCELONA

Alternadas ab *Electra* algunas representacions del teatro Echegaray á l'Eldorado, y ab *Los Galtes* algunas obras d'Ensebi Blasco, Bretón de los Herreros etc., al Novedats; varias audicions d'opera italiana en el Nou Retiro y la inauguració d'avuy en el Tívoli de la companyia d'opereta espanyola ab la sarsuela *El Duquesito*, del mestre Lecoq... Heus aquí tot el mohiment teatral de Barcelona. Cap estreno, per ara, d'importancia, res que frapi, en fi, una calma desoladora, una modorra espantosa. Pera espolsárnosla de sobre caldría fer una excursió als teatrillos dels barris baixos hont treuen *raja* dels successos més culminants del dia, com son *La secuestrada de Poitiers ó veinte y cinco años de encierro*, *La monja de las Jerónimas*, *La monja enterrada en vida ó secrets d'aquell convent*, (aquest últim succés ja del any de la picó, però pel titul sembla fet d'avuy)... En fi, una veritable gacetilla d'un diari de crims y de misteris.

Aixís es que'l critic més buscador d'assumptos pera tractar, s'ha de véuer negre pera ocupar aquesta secció, ja que com he dit més amunt regna una calma desoladora.

Veurém si la setmana entrant se revitará la cosa y podrém parlar de nous estrenos ó de represas importants. Aixís siga.

MATARÓ

Dissapte passat en el teatro del «Ateneu de la classe obrera» inaugurá la temporada d'estiu la companyia de don Enrich Borrás, posant en escena el drama *Mossen Fanol*, que obtingué molt bona interpretació per part de tots els artistes que hi treballaren. Pera'l vinent dissapte está anunciat el drama *La Mare eterna*.

També en el teatro «Euterpe» hi actúa ab gran acceptació la companyia catalana del teatro Romea de Barcelona, obtenint molt bona acollida totes las obras que's posan en escena.—*El Corresponsal*.

VILANOVA Y GELTRÚ

La nit del 16 la companyia dramática que dirigeix don Miquel Rojás posá en escena l'interessant drama del conegut autor don Joseph Nogué y Roca, *Els desheretats*, que va ser molt aplaudit, éssent cridat á las taulas el senyor Nogué en tots els finals d'acte. La companyia desemenyá molt discretament l'obra, en especial el director senyor Rojás, que ratllá á bona altura en son paper de protagonista.—*El Corresponsal*.

Diumenge á la nit, en el teatro del círculo «La Granada» s'hi posá en escena la comedia del immortal Pitarra *Las francesillas*, quina interpretació estigué confiada als celebrats artistes senyors Berangé, Mer, Anglada, Roig, Monfort, Alavedra y Cots, y las senyoretas Llibre y Borralleras.

Pera'l dia 29 d'aquest mes está anunciat el benefici del aplaudit actor cómic don Joseph Berangé.

En la «Asociación de Matarifes» foren representadas ab gran aplauso la comedieta en un acte *La campanilla de los apuros* y las sarsueletas *Dos canarios de café*, *Termino medio* y *Como está la sociedad*, tenint totes ellas un bon desemenyo per part de las senyoras Sillas y Bobé y senyors Vilardebó Jané, Estefe y Cortés.

La direcció, á càrrech del senyor Vilardebó, fou bastant acceptable.

El teatro del «Niu Guerrer» va véuer molt concorregut ab motiu de celebrarshi l'anunciada vetllada teatral en honor de l'actriu donya Teresa Carulla. Aquesta, durant la representació de la magnífica comedia d'en Llanas *La germana gran*, fou molt aplaudida, lo mateix qu'els demés artistes senyores Alegret y Araza y ls senyors Carreras, Rocabert Font, Betriu, Dora y altres, siguent cridats á las taulas repetidas vegadas.

La obra fou posada en escena ab tota propietat.

Darrerament en la lluhida societat «La Nova Amistat» de la Canonja s'hi celebrá una funció dramática composta del drama del malaguanyat Frederich Soler, *La banda de bastardia*, en quin desemenyo hi conquistaren molts aplausos tots els joves aficionats que hi prengueren part, y molt especialment l'estudiosa actriu senyora Gumá y la seva filla, xamosa nena que va dir molt bé son interessant paper de *Artur*.

El passat diumenge tingué lloch en la societat «Electra» la representació de las obretas *Als peus de vosté* y *Me conviene esta mujer*, distingintse en sa interpretació la senyora Vallespi y ls senyors Suriá, Urdeix, Alvaro y Casals corrent á càrrech del senyor Barbará l'acertada direcció escénica.

Aquesta societat prepara una gran festa teatral á petició de la distingida concurrencia que ompla sempre'l local.

En el «Centro Lliberal Monárquich» del districte seté (teatro Lope de Vega, Rosal, 33), hi tindrà lloch en la nit de Sant Joan un gran ball ab orquesta. El local estará con-

venientment engalanat. La junta te gran interès en que la vetllada resulti lluhidíssima.

L'endemà se posarà en escena la comedia *Fiarse del porvenir* y la pessa catalana *Mala nit*.

En el «Centro Catalunya», de Sant Martí de Provensals, el dia 29 d'aquest mes s'hi representarà el drama històric *Don Joan de Sarrallonga*. L'endemà hi tindrà lloch un lluhit ball de societat.

Pocas vegades en el «Ateneo de Hostafranchs» s'hi ha vist un plé com el del diumenge ab motiu de debutarhi la companyia dels senyors Virgili, Oromí y del jove mestre senyor Viñas.

La casa tranquila, comedia en 3 actes, fou interpretada ab moltíssima justesa per part de las bonas actrius senyoretas P. Lostaló y H. Salvador y'ls joves senyors Virgili, Bassols, Miquel, Fábregas, Queraltó y algún altre. Al final tingueren d'aixecar la cortina per rébrer els aplausos del lluhit públich que omplia la sala.

Ab *Agencia artística*, obreta musical dels senyors Oromí D'Arús y'l mestre Juliá Viñas, s'hi lluhiren de debó las mentadas actrius líricas, y'ls joves senyors Vila, Miquel, Fábregas, Bassols, Queraltó, Argullol, Rivas y Sabaté. Al final toren cridats ab insistencia els autors.

Tothóm sortí molt satisfet de la vetllada.

Nostres folletins.

Ab el present número repartim el *plech tercer* de la hermosa novela premiada en nostre primer Certamen Literari-Musical

EL PAS DE LA MORT

ilustrada ab dibuixos d'en Ricard Opisso, y el primer *plech de vuyt planas* del drama de gran écsit

RIU AVALL

original d'en Rovira y Serra, estrenat en el Teatro de Novedats la vetlla del 20 d'Abril del present any.

Per fi, la *Comissió Executiva del monument á Frederich Soler* (Pitarrá) va reunir-se dissapte passat en el despatx del Alcalde pera tractar de fer quelcóm que conduhís rápidamente á la realisació del projecte aprobat ja fa sis anys, aixó es, pera que aviat puga aixecarse el monument que perpetuhi la memoria del immortal dramaturch, quin lloch d'emplantament es, per havershi ja posat la primera pedra, la Plassa del teatro Principal.

Entre altres cosas acordaren els reunits acceptar el pro-

jecte de busto y el bocet de pedestal, obras del genial esculptor Querol y fomentar la suscripció, ja sia dirigintse á la generositat del poble catalá, ja per medi de celebració de festas teatrals, concerts, etc.

Nosaltres, sense que ningú ens incités, ja la obrirem una suscripció popular, y ab molta pena hem de confessar que la *generositat* ha sigut molt migrada. Deu fassi que's robeixi la idea desd'ara endevant.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, cuals donatius no podrán excedir de una pesseta, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 27'60 ptas.—Don Angel Raurrell: 0'10 pta.—Don Frederich Curiá: 0'25 pta.—Don Joan Vagué: 0'25 pta.—Don Martí Batlle: 0'50 pta.—Don Antoni Oliva: 0'50 pesseta.—Total: 29'20 ptas.

Continua oberta la suscripció en la redacció de CATALUNYA ARTÍSTICA.

NECROLÓGICAS

L'Art catalá té de plorar la perdua d'un altre fill preclear, la del genial y notabilíssim dibuixant-pintor en Joseph Lluís Pellicer. Fou en vida aquest artista un dels que colocaren ben alt el bon nom de Catalunya per tot hont l'art de debó hi ha fet estada.

Ha mort en Pellicer cuan encara son llapis portentós y son pinzell exquisit podían produhir hermosas concepcions, cuan encara la gloria'l bressava amorosa com á un de sos fills més estimats.

CATALUNYA ARTÍSTICA que volia de debó al malaguanyat mestre, s'associa entristida al dolor general que ha produhit la seva mort, prometent ocuparse de tan eximí artista en un altre número.

També acaba de baixar al sepulcre una eminencia, que no per ésser de fora de casa, s'ha de deixar de tributarseli un bon recort. Las lletras y las arts, floreixin en el pahis que's vulga, son ben germanas y valiosas totes.

Ha mort en Leopold Alas, en *Clarín*, el crítich sever é inflexible, moltas vegadas just, altrás justíssim, però sempre erudit, sempre perforador de las obras que mereixían l'análissis de sa inteligencia.

Ade més de crítich insigne, no sols per la literatura castellana sino en la estrangera, *Clarín* era un novelista castís. Ab *La Regenta* vá demostrarho, y ab el seu ensaig dramátich *Teresa*, quin estreno produhí moltas críticas de controversia, dona una prova de lo que hauria pogut produhí pera'l teatro castellá.

D. E. P.

L'Associació regionalista «L'Escut Emporità» de La Bisbal, ens ha remés el cartell de son segon Certamen literari-musical que convoca pera'l 15 del mes d'Agost d'enguany, diventse enviar las composicions al senyor Secretari de l'Associació avans del primer d'aquell mes.

Sentim que per falta d'espai no poguem publicar el cartell íntegre, més tothóm que desitji enterarse'n pot passar per nostra Redacció hont el trobará de manifest.

Si censurables son las injusticias cuan resultan perjudiciales para personas de mayor edad, molt més deuen serho cuan las victimas son ignocentas criaturas, y ab major motiu si l'autor de las mateixas es el professor encarregat de la seva ensenyansa, y per tant, el que deu inculcarlos hi la sava de la veritat pera que puguin el día de demà presentarse devant la societat com á homes ilustrats y dignes.

Dihém aixó á propòsit dels exámens celebrats el dimecres de la setmana passada en la escola pública del carrer de Rosselló, dirigida per don Benet Fitó, quin acte, á volguer obrarse ab justicia deuria declararse ilegal, ja que, segons paraulas del propi professor, en dita escola hi há la costum de donar els primers premis als alumnes més antics, en perjudici dels més aplicats... sempre que aquells, anyadim nosaltres assisteixin á las classes especials que, pagant una cuota extraordinaria, té establertes tan simpáticas mestre.

A consecuencia d'aixó sabem que algún pare, quals fills fa una pila d'anys assisteixen á las escuelas municipales, té'l propòsit de no portarlos més en semblants colegis, per cual determini cridém l'atenció del senyor Alcalde ja que á la seva má esta el posarhi el degut correctiu.

¿Si creurá'l senyor Fitó que essent mestre municipal pot fer en las classes lo que millor li paregui en detriment de la justicia?

En el Certamen literari de Berga ha obtingut la Flor Natural nostre volgut amic y colaborador en Joan M. Guasch ab una poesia que titula *A Montanya*. També ha sigut guanyador d'un dels premis més valiosos en el mateix Certamen l'estimat company nostre de Redacció l'Antón Busquets y Punset, per un de sos cuadros montanyenchs *L'aplech de Puigtauraut*.

No cal dir que'ns n'alegrém, endressantlos una coral enhorabona.

Dissapte passat, comensaren els exámens de fi de curs 1900 á 1901 en el Conservatori del Liceu, els quals duraran fins el 12 de juliol. Com de costum ens ocuparem dels de las classes més importants del esmentat centro d'ensenyansa.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTISTICA els folletins en bon estat de la joguina *Cartas que no lligan*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

CATALUNYA ARTISTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

A nostres volguts col·laboradors.

Tampoch en aquest número hem pogut inquirirhi la *Correspondencia literaria* per excés de material. Els hi preguém que no s'impacientin y que segueixin enviant lo que bé'ls hi sembli, segurs de que en el número vinent han de trobar el concepte imparcial que'ns mereixin las sevas com posicions.

Després de las carrepas.

XARADA

Per la Granvia hi há una gentada
com poch se veu;
ab bonichs cotxes els uns passejan;
altres cinch peu.
Es el *desfile* de las carreras
que acut allí
per darse llustre, per darse tono;
per presumi.
Allí s'hi troba *cuarta-hu* marquesa
que va ostentant
sa bella cara que té una trompa
com l'elefant.
Hi ha senyoretas molt elegantas
en *break* luxós
ab uns sombreros carregats d'herbas
que semblan flors.
Algunas d'ellas ab una cara
que molt els llú
per tapá'l vello que, pobres, semblan
una cinch hii.
Hu dos-tercera en mitj de tota
s'hi veu també
que tirá un carro crech que faria
bastant més bé.
Que volen guiar-se lo seu carruatge
també molts n'hi há,
y á la canalla imitant, diuhén:
—¡Arri, tata!
Y els uns y els altres tots se critican
en tal trasbals,
per si acás portan grassos ó magres
els animals.
Fins alguns portan grossos gemelos
penjats detrás,
y allá al hipódromo la majoria
no hi há anat pas.
Aquestas festas, á l'alta goma
els va molt bé,
perque aixís poden donarse llustre
per cap diné.

J. STARAMSA.

Solució al del número passat.

Xarada. — *Es-co la-nets*.

Fidel Giró, impresor. — Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Aí ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURO

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítics regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí dramàtic. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANJER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.